

พระราชบัญญัติระเบียบราชการ

พ.ศ. ๒๕๐๗

พระราชบัญญัติ

เนติบัณฑิตยสภา

พ.ศ. ๒๕๐๗

ภูมิพลอดุลยเดช ประ.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๗
เป็นปีที่ ๑๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเนติบัณฑิตยสภา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป*

มาตรา ๓ ให้เนติบัณฑิตยสภาซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้น และซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยทนายความด้วยนั้น เป็นนิติบุคคล

มาตรา ๔ เนติบัณฑิตยสภามีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมการศึกษานิติศาสตร์และการประกอบอาชีพทางกฎหมายรวมทั้งจัดให้มีทุนเพื่อการนั้น

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๑๕ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

(๒) ควบคุมมรรยาททนายความ ตามกฎหมายว่าด้วย
ทนายความ*

(๓) ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิก

มาตรา ๕ เนติบัณฑิตยสภาอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(๑) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

(๒) ค่าจดทะเบียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

(๓) ผลประโยชน์จากการลงทุนและกิจการอื่น

(๔) ททรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

(๕) รายได้ตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมดำรงตำแหน่ง
สภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา มีอำนาจหน้าที่กำกับกิจการของ
เนติบัณฑิตยสภาตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะ
กรรมการเนติบัณฑิตยสภาประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นนายก
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์** และอธิบดีกรมอัยการ*** เป็นอุปนายก
และกรรมการอื่นอีกมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสิบหกคน ซึ่งจะได้เลือกตั้งจาก
สามัญสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภามีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของเนติ-
บัณฑิตยสภาให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภามีอำนาจตรา
ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภาเกี่ยวกับ

---

* ดูพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

** ปัจจุบันคือประธานศาลอุทธรณ์

*** แก้วเป็นอัยการสูงสุด ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๙ ข้อ ๘
และฉบับที่ ๔๗ ข้อ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๔

(๑) ประเภทสมาชิก คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นสมาชิกการ
เข้าเป็นสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพ

(๒) ค่าจดทะเบียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

(๓) การกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติและประเภทบุคคล
ที่จะเป็นกรรมการ วิธีการเลือกตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการ

(๔) การประชุมคณะกรรมการและการประชุมอื่น ๆ

(๕) เรื่องอื่นที่อยู่ภายในวัตถุประสงค์ของเนติบัณฑิตยสภา
หรือที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเนติบัณฑิตยสภาตามกฎหมายอื่น

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑ ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภานั้น เมื่อได้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๙ ในกิจการเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้นายกหรือ
อุปนายกซึ่งได้รับมอบหมายจากนายกเป็นผู้แทนเนติบัณฑิตยสภา

มาตรา ๑๐ สภานายกพิเศษจะเข้าฟังการประชุมและชี้แจง
แสดงความเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา หรือจะส่ง
ความเห็นเป็นหนังสือไปยังเนติบัณฑิตยสภาในเรื่องใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๑๑ มติของคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาต้องได้รับ
ความเห็นชอบของสภานายกพิเศษก่อน จึงจะดำเนินการตามมตินั้นได้
เว้นแต่จะเป็นมติซึ่งมีบทกฎหมายอื่นบัญญัติให้อำนาจไว้

มติของคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาซึ่งจะต้องได้รับความ
เห็นชอบของสภานายกพิเศษนั้น ให้นายกเสนอสภานายกพิเศษโดยไม่
ชักช้า สภานายกพิเศษอาจยับยั้งมตินั้นได้ ในกรณีที่มีได้มีการยับยั้ง
ภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับมติที่นายกเสนอให้ถือว่าสภานายกพิเศษ
ให้ความเห็นชอบด้วยมตินั้น

ถ้าสภานายกพิเศษยับยั้งมติใด ให้คณะกรรมการเนติบัณฑิตย-

สภาประชุมพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ในการประชุมนั้นถ้ามีเสียงยืนยันถึงสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งคณะ ก็ให้ดำเนินการตามมตินั้นได้

มาตรา ๑๒ ในระหว่างที่ยังมิได้ตราข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภาขึ้นใหม่ตามมาตรา ๘ ให้คงใช้ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภาที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภาที่กล่าวในวรรคหนึ่งคงอยู่รักษาการในตำแหน่งต่อไป และให้มีหน้าที่ตราข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภาขึ้นใหม่ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ กับจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาตามข้อบังคับใหม่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบังคับนั้นใช้บังคับ

เมื่อได้เลือกตั้งคณะกรรมการคณะใหม่เสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการที่รักษาการในตำแหน่งตามวรรคสองพ้นหน้าที่ไป

มาตรา ๑๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้
คือ โดยที่ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยเนติบัณฑิตยสภาโดยเฉพาะ จึงสมควร
ตรากฎหมายขึ้นเพื่อความประสงค์นี้

ข้อบังคับ^(๑)
เนติบัณฑิตยสภา
พ.ศ. ๒๕๐๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติ-
บัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษ
คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาตราข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้ให้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ.
๒๕๐๗”

ข้อ ๒ ตราของเนติบัณฑิตยสภามีรูปลักษณะดังนี้

---

^(๑)ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๓๕ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๐๗

ภาค ๑
บททั่วไป

หมวด ๑

สมาชิก

ข้อ ๓ สมาชิกเนติบัณฑิตยสภา มี ๕ ประเภท คือ

- (๑) สามัญสมาชิก
- (๒) สมาชิกวิสามัญ
- (๓) สมาชิกสมทบ
- (๔) ภาคีสมาชิก
- (๕) สมาชิกกิตติมศักดิ์

ข้อ ๔ ผู้สมัครเป็นสามัญสมาชิก ต้องเป็นผู้ที่

(๑) สอบไล่ได้วิชากฎหมายชั้นเนติบัณฑิตจากโรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม

(๒) สอบไล่สำเร็จวิชากฎหมายจากคณะนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พ.ศ. ๒๔๗๖

(๓) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรี เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก่อนหรือในสมัยสอบไล่ พ.ศ. ๒๔๙๕ หรือ

(๔) สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ข้อ ๕ ผู้สมัครเป็นสมาชิกวิสามัญต้องเป็นผู้ที่

(๑) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากมหา-

วิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือจากมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศไทย ซึ่งเนติบัณฑิตยสภาเห็นว่า มีมาตรฐานการศึกษาเทียบได้กับของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ

(๒) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีที่มีหลักสูตรการศึกษาไม่ต่ำกว่า ๔ ปี จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้การรับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญา นั้นแล้ว และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ ตามข้อบังคับสภาพทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้^(๑)

ข้อ ๖ ผู้สมัครเป็นสมาชิกสมทบ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความหรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ ตามข้อบังคับสภาพทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้^(๒)

ข้อ ๗ ภาคีสมาชิก ได้แก่ นักศึกษาในสำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกวิสามัญหรือสมาชิกสมทบ

ข้อ ๘ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่

(๑) ผู้ทรงเกียรติคุณและมีความรอบรู้นิติศาสตร์ ซึ่งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภายกย่องและเชิญเป็นสมาชิก และ

(๑) ข้อ ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒ และ ข้อ ๕ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘

(๒) ข้อ ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๒

(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา^(๑)

ข้อ ๙ ผู้สมัครเป็นสมาชิก ต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วในวันยื่นคำขอสมัคร

ข้อ ๑๐ ผู้สมัครเป็นสมาชิก ต้องทำคำขอสมัครตามแบบที่กำหนดไว้ยื่นต่อเลขาธิการ คำขอสมัครเช่นว่านี้ ต้องมีสามัญสมาชิกไม่น้อยกว่า ๒ คน ซึ่งเป็นสามัญสมาชิกรวมแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ลงลายมือชื่อรับรองว่าผู้สมัครเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่เป็นบุคคลที่ควรรังเกียจแก่สังคม และประกอบด้วยคุณลักษณะที่จะดำรงเกียรติในการเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ข้อ ๑๑ เมื่อได้รับคำขอสมัครแล้ว ให้เลขาธิการประกาศชื่อถิ่นที่อยู่และอาชีพของผู้สมัครไว้ ณ สำนักงานเนติบัณฑิตยสภาและศาลในท้องถิ่น ซึ่งผู้สมัครมีถิ่นที่อยู่ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

สมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภามีสิทธิยื่นคำคัดค้านการรับผู้สมัครเป็นสมาชิกต่อเลขาธิการได้ คำคัดค้านให้ยื่นภายในกำหนดเวลาที่เลขาธิการแจ้งไว้ในประกาศ และต้องแสดงเหตุผลประกอบคำคัดค้านนั้นด้วย

เมื่อได้ประกาศครบกำหนดแล้ว ในกรณีที่ผู้สมัครขอสมัครเป็นสามัญสมาชิกหรือสมาชิกวิสามัญ ไม่ว่าจะมิใช่คำคัดค้านการรับผู้สมัครเป็นสมาชิกหรือไม่ก็ตาม หรือในกรณีที่ผู้สมัครขอสมัครเป็นสมาชิกสมทบเมื่อมีคำคัดค้านการรับผู้สมัครเป็นสมาชิก ให้เลขาธิการเสนอใบสมัครพร้อมด้วยคำคัดค้าน (ถ้ามี) ต่อที่ประชุมคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการมีมติรับหรือไม่รับ ให้เลขาธิการแจ้งให้ผู้สมัครทราบ

ในกรณีที่ผู้สมัครขอสมัครเป็นสมาชิกสมทบและไม่มีคำคัดค้าน

(๑) ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๘

การรับผู้สมัครเป็นสมาชิก ให้อยู่ในอำนาจของนายกหรือกรรมการ
เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากนายกที่จะพิจารณารับหรือไม่รับ ถ้า
นายกหรือกรรมการเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากนายกเห็นสมควรใน
กรณีใดที่จะให้คณะกรรมการพิจารณา ก็อาจเสนอให้คณะกรรมการ
พิจารณามีมติได้ เมื่อนายกหรือกรรมการเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมาย
จากนายกหรือคณะกรรมการแล้วแต่กรณีพิจารณารับหรือไม่รับแล้ว ให้
เลขาธิการแจ้งให้ผู้สมัครทราบ

ข้อ ๑๒ ในการพิจารณารับผู้สมัครเป็นสมาชิกให้คณะกรรมการ
หรือนายกหรือกรรมการเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากนายก แล้วแต่
กรณี ดำเนินถึงความสมควรที่ผู้สมัครจะพึงได้รับเกียรติเป็นสมาชิกแห่ง
เนติบัณฑิตยสภาหรือไม่ด้วย และคณะกรรมการหรือนายกหรือกรรมการ
เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากนายก ย่อมมีสิทธิเด็ดขาดในอันที่จะวินิจฉัย
ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๓ เมื่อมีการรับผู้ใดเป็นสมาชิกประเภทใดแล้ว ผู้นั้นจะ
ต้องชำระค่าจดทะเบียนเป็นสมาชิกหรือค่าบำรุงประจำปี แล้วแต่กรณี
ตามข้อ ๑๖ จึงจะถือว่าผู้นั้นเป็นสมาชิก มิฉะนั้น ให้ถือว่า การขอสมัคร
และการรับผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิกเป็นอันยกเลิกไป

ข้อ ๑๔ ถ้ามีการไม่รับผู้ใดเป็นสมาชิกประเภทใดด้วยเหตุ
ใด ๆ ก็ตาม ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกในประเภทนั้นอีกได้
เมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่มิมติหรือคำสั่งไม่รับแล้วแต่กรณี และ
ถ้ามีการไม่รับผู้ใดเป็นสมาชิกในประเภทนั้นอีก ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะขอ
สมัครเป็นสมาชิกในประเภทนั้นอีกต่อไป

หมวด ๒

ค่าจดทะเบียนและค่าบำรุง

ข้อ ๑๕ ค่าจดทะเบียนเป็นสมาชิกและค่าบำรุงมีอัตราดังนี้^(๑)

(๑) สามัญสมาชิก

ค่าจดทะเบียน ๓,๐๐๐ บาท

(๒) สมาชิกวิสามัญ

ค่าจดทะเบียน ๒,๐๐๐ บาท

(๓) สมาชิกสมทบ

ค่าจดทะเบียน ๑,๕๐๐ บาท

(๔) ภาคีสมาชิก

ค่าบำรุงประจำปี ปีละ ๕๐ บาท

ข้อ ๑๖ ค่าจดทะเบียนตามข้อ ๑๕ (๑)-(๒) และ (๓) ต้องชำระพร้อมกับค่าขอสมัคร ส่วนค่าบำรุงประจำปีตามข้อ ๑๕ (๔) ต้องชำระพร้อมกับค่าศึกษา ซึ่งต้องชำระตามระเบียบของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา^(๒)

หมวด ๓

สิทธิของสมาชิก

ข้อ ๑๗ สามัญสมาชิก สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตตามกฎหมายว่าด้วยเสื้อครุยเนติบัณฑิต เมื่อสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิต สมาชิกจะต้องแต่งกายสุภาพ

(๑) ข้อ ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๖
ข้อ ๒

(๒) ข้อ ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๒
ข้อ ๒

เรียบร้อยตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

(๑) สมาชิกที่เป็นชาย แต่งกายแบบสากลนิยม เป็นชุดสีขาว กรมท่า ดำ หรือสีอื่นซึ่งเป็นสีเข้มและไม่ฉูดฉาด เข็มขัดขาว ผ้าผูกคอสีดำ แบบเงื่อนกลาสี หรือแต่งเสื้อชุดไทยแบบแขนสั้นหรือแบบแขนยาว สีสุภาพไม่มีลวดลาย แขนเสื้อชุดสากล ก็ได้ รองเท้าหุ้มส้นสีขาว น้ำตาล หรือดำ เข้าชุดกันกับเครื่องแต่งกาย ถุงเท้าสีคล้ายคลึงกับรองเท้า

(๒) สมาชิกที่เป็นหญิง แต่งกายแบบสากลนิยมกระโปรงสีขาว กรมท่า ดำ หรือสีอื่นซึ่งเป็นสีเข้มและไม่ฉูดฉาด เสื้อสีขาวหรือสีตามกระโปรง รองเท้าหุ้มส้นสีขาว น้ำตาล สีดำ เข้าชุดกันกับเครื่องแต่งกาย

(๓) สมาชิกที่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบราชการ จะแต่งเครื่องแบบราชการก็ได้ ^(๑)

ข้อ ๑๘ สมาชิกอาจแสดงความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับกิจการของเนติบัณฑิตยสภาส่งไปยังกรรมการเจ้าหน้าที่ เมื่อกรรมการเจ้าหน้าที่ได้รับแล้ว จะวินิจฉัยเสียเอง หรือนำเสนอนายกเพื่อวินิจฉัยหรือมีคำสั่งให้นำเข้าปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการ ก็ได้

ข้อ ๑๙ สมาชิกผู้ใดประสงค์จะได้ใบสำคัญการเป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภา ให้แจ้งความจำนงต่อเลขาธิการเพื่อขอรับใบสำคัญตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

การขาดจากสมาชิกภาพ

ข้อ ๒๐ สมาชิกขาดจากสมาชิกภาพเมื่อ

(๑) ลาออก

---

(๑) ข้อ ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓
ข้อ ๑

(๒) ถูกถอนชื่อจากทะเบียน หรือ

(๓) ถูกลบชื่อออกจากทะเบียน

ให้นายทะเบียนประกาศรายชื่อผู้ที่ขาดจากสมาชิกภาพเป็น
คราว ๆ ไป

ข้อ ๒๑ สมาชิกผู้ประสงค์จะลาออกจากสมาชิกภาพ ให้แจ้ง
ความประสงค์เป็นหนังสือไปยังเลขาธิการ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ
พิจารณา

ข้อ ๒๒ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าสมาชิกผู้ใดตายหรือศาล
มีคำสั่งแสดงว่าเป็นคนไร้ความสามารถหรือให้เป็นคนสาบสูญ ให้นาย
ทะเบียนถอนชื่อสมาชิกผู้นั้นออกจากทะเบียน

ข้อ ๒๓ ยกเลิก^(๑)

ข้อ ๒๔ ภาคีสมาชิกผู้ใดพ้นจากการเป็นนักศึกษาในสำนัก
อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ให้นายทะเบียนถอนชื่อสมาชิก
ผู้นั้นออกจากทะเบียน

ข้อ ๒๕ สมาชิกผู้ใดไม่ชำระหนี้ใด ๆ แก่เนติบัณฑิตยสภา
ให้เหรียญเงินตามวิธีการที่กำหนดในข้อ ๔๔ ให้ชำระภายใน ๖๐ วัน
นับแต่วันที่ถือว่าได้รับแจ้ง ถ้าสมาชิกผู้นั้นไม่ชำระภายในกำหนดก็ให้
เหรียญเงินแจ้งอีกครั้งหนึ่งให้ชำระภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ถือว่าได้รับ
แจ้งครั้งที่ ๒ และถ้าสมาชิกผู้นั้นยังไม่ชำระ ทั้งไม่ชี้แจงแสดงเหตุให้เป็น
ที่พอใจคณะกรรมการมีอำนาจให้ถอนชื่อสมาชิกผู้นั้นออกจากทะเบียนได้

ข้อ ๒๖ ในกรณีที่ผู้ใดพ้นจากสภาพอันเป็นเหตุให้ถอดถอนชื่อ
ออกจากทะเบียนสมาชิกตามข้อ ๒๒ หรือผู้ใดซึ่งถูกถอนชื่อตามข้อ ๒๕
ได้ชำระหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งหมดแล้ว ผู้นั้นอาจยื่นคำขอกลับเป็นสมาชิกอีกได้
เมื่อคณะกรรมการอนุมัติแล้ว เพื่อประโยชน์แห่งการนับอายุสมาชิกภาพ

^(๑) ยกเลิกโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๓

ให้ถือเสมือนว่าผู้นั้นไม่เคยขาดจากสมาชิกภาพเลย เมื่อมีการรับผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิกผู้นั้นไม่ต้องชำระค่าจดทะเบียนอีก

ข้อ ๒๗ คณะกรรมการอาจสั่งลบชื่อสมาชิกผู้ใดออกจากทะเบียนได้ถ้าสมาชิกผู้นั้น

(๑) กระทำความผิดอาญาต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

(๒) ต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย หรือ

(๓) ประพฤติตนในทางที่อาจจะนำความเสื่อมเสียมาสู่เนติบัณฑิตยสภา

ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการกระทำของสมาชิกผู้นั้นยังไม่ร้ายแรงถึงควรลบชื่อ จะภาคทัณฑ์หรือเพียงแต่ว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

ผู้ถูกลบชื่ออาจสมัครเป็นสมาชิกได้อีกเมื่อพ้นกำหนด ๓ ปี นับแต่วันถูกลบชื่อ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาคำขอสมัครและไม่รับผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิก ผู้นั้นหมดสิทธิขอสมัครเป็นสมาชิกอีกต่อไป

หมวด ๕

คณะกรรมการ

ข้อ ๒๘ นอกจากนายกและอุปนายกซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ให้มีกรรมการอื่นอีก ๒๐ คน ซึ่งเลือกตั้งจากบุคคล ๔ ประเภทที่เป็นสามัญสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ประเภทละ ๕ คน คือ

- (๑) ข้าราชการตุลาการ
- (๒) ข้าราชการอัยการ
- (๓) ทนายความ

(๔) บุคคลอื่นนอกจาก (๑) (๒) (๓)

ประเภทบุคคลดังกล่าว ให้ถือตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งที่เลขาธิการส่งแก่สามัญสมาชิกเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งกรรมการตามข้อ ๓๓

ข้อ ๒๙ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งดังกล่าวในข้อ ๒๘ ให้เลขาธิการแยกประเภทโดยอาศัยทะเบียนของเนติบัณฑิตยสภาทะเบียนของสภานายความและทะเบียนของทางราชการครั้งสุดท้ายก่อนวันที่เลขาธิการส่งบัตรเลือกตั้งเป็นเกณฑ์ ^(๑)

ข้อ ๓๐ นอกจากนายกและอุปนายก ให้มีกรรมการเจ้าหน้าที่อื่นอีก คือ เลขาธิการ เภรฎฎิก บรรณารักษ์ ปฏิคม นายทะเบียน นายทะเบียนนายความ^(๒) ประชาสัมพันธ์ และหรือกรรมการเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่น ซึ่งคณะกรรมการจะได้แต่งตั้ง

ให้นายกด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการเนติบัณฑิตยสภาคนหนึ่ง เป็นเจ้าหน้าที่ประจำของเนติบัณฑิตยสภา มีหน้าที่ช่วยเลขาธิการ และทำการแทนเลขาธิการในเรื่องที่เลขาธิการมอบหมายหรือเมื่อเลขาธิการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ^(๓)

ข้อ ๓๑ ในการบริหารกิจการของเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการมีอำนาจตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินการใด ๆ ได้

ข้อ ๓๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบเนติบัณฑิตยสภาว่าด้วยการแบ่งส่วนงาน การจัดทะเบียนงาน การเจ้าหน้าที่ การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงิน การจัดซื้อและจ้างทำของ และการอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเนติบัณฑิตยสภา รวมทั้งตั้งกรรมการเจ้าหน้าที่สำหรับควบคุมดูแลส่วนงานนั้นได้ด้วย ^(๔)

(๑) ข้อ ๒๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ข้อ ๒

(๒) คำว่า "นายทะเบียนนายความ" เพิ่มขึ้นโดยข้อบังคับ เนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๐๘

(๓) ข้อ ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๑

(๔) ข้อ ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๒

ข้อ ๓๓ สามัญสมาชิกแต่ละประเภทเป็นผู้เลือกตั้งกรรมการจากบุคคลในประเภทของตนตามข้อ ๒๘ แต่ต้องไม่เกินประเภทละ ๕ คน การเลือกตั้งให้กระทำโดยวิธีการออกชื่อสมาชิกผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๒๘ ที่ผู้เลือกตั้งเห็นว่าสมควรเป็นกรรมการในประเภทของตนลงในบัตรเลือกตั้งกรรมการซึ่งเลขธิการส่งให้ แล้วลงลายมือชื่อส่งไปถึงเลขธิการภายในวันที่เลขธิการกำหนด ผู้ได้คะแนนสูงกว่าผู้อื่นในแต่ละประเภทเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ ในกรณีที่มีคะแนนสูงเท่ากัน และเมื่อรวมผู้ที่ได้คะแนนสูงเท่ากันนั้นเข้ากับผู้ได้คะแนนสูงกว่าในประเภทเดียวกัน จะทำให้มีจำนวนเกินจำนวนกรรมการในประเภทนั้น ในระหว่างผู้ได้คะแนนเท่ากันให้ผู้มีชื่อในทะเบียนสมาชิกในลำดับก่อนเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการเพียงเท่าที่ครบจำนวนในประเภทนั้น

ในกรณีที่ผลของการเลือกตั้งไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการครบจำนวนตามประเภทที่ระบุไว้ในข้อ ๒๘ ก็ให้นายก อุปนายก พร้อมด้วยกรรมการเท่าที่ได้รับเลือกตั้งมาเป็นผู้เลือกตั้งจนครบ^(๑)

ข้อ ๓๔ บัตรเลือกตั้งกรรมการดังต่อไปนี้เป็นบัตรเสีย จะถือเป็นคะแนนเลือกตั้งมิได้

(๑) บัตรซึ่งมิใช่บัตรเลือกตั้งที่เลขธิการส่งให้แก่ผู้ลงลายมือชื่อในบัตร

(๒) กรอกชื่อผู้รับเลือกตั้งเกินจำนวนประเภทละ ๕ คน

(๓) ไม่มีลายมือชื่อผู้เลือกตั้ง หรือ

(๔) ส่งถึงเลขธิการภายหลังวันกำหนด

บัตรที่กรอกชื่อบุคคลใดไว้ผิดประเภท ไม่เป็นบัตรเสีย แต่จะถือเอาการกรอกชื่อบุคคลนั้นลงในบัตรเป็นคะแนนเลือกตั้งมิได้

ข้อ ๓๕ กรรมการที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

(๑) ข้อ ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ข้อ ๒

ข้อ ๓๖ กรรมการที่ได้รับเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) เป็นนายกหรืออุปนายกตามข้อ ๒๘

(๒) ครบวาระตามข้อ ๓๕

(๓) ลาออก

(๔) เปลี่ยนประเภทบุคคลไปจากประเภทที่ได้รับเลือกตั้ง

มา หรือ

(๕) ขาดจากสมาชิกภาพ

ในกรณีที่กรรมการซึ่งเลือกตั้งจากบุคคลประเภทใดพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้คณะกรรมการแต่งตั้งบุคคลในประเภทเดียวกันนั้นเป็นกรรมการแทนเท่าวาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๓๗ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ คงอยู่รักษาการในตำแหน่งต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ให้กรรมการเจ้าหน้าที่ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งกรรมการเจ้าหน้าที่ เพราะลาออก หรือพ้นจากตำแหน่งกรรมการ คงอยู่รักษาการในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะกรรมการเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ ๓๘ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ควบคุมกิจการของเนติบัณฑิตยสภาให้ดำเนินการไปตามกฎหมาย ข้อบังคับนี้และมติของที่ประชุมคณะกรรมการ กำหนดอัตราค่าเล่าเรียน แต่งตั้ง ถอดถอนและบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของเนติบัณฑิตยสภา

อุปนายกเป็นผู้ช่วยนายกในกิจการทั้งปวงอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของนายก และเป็นผู้ทำการแทนนายกในเรื่องที่นายกมอบหมายหรือนายกไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

เลขาธิการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของเนติบัณฑิตยสภา รองจากนายกและอุปนายก และปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายกหรือคณะกรรมการมอบหมาย

เหรียญก็มีหน้าที่ควบคุมดูแลการเงินและทรัพย์สินของเนติบัณฑิตยสภา ให้เลขาธิการและเหรียญร่วมกันจัดทำงบดุลประจำปีเสนอต่อ นายกเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติภายในเดือนกุมภาพันธ์ ทุกปี งบดุลประจำปีตามวรรคนี้ให้ได้รับการตรวจรับรองโดยผู้สอบบัญชี รับอนุญาตที่คณะกรรมการจะได้แต่งตั้ง

บรรณารักษ์มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานบรรณารักษ์และห้องสมุด นายทะเบียนมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานทะเบียนสมาชิก

นายทะเบียนทนายความมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานทะเบียนทนายความ และคดีมรรยาททนายความที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเนติบัณฑิตยสภา

ปฏิคมมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานปฏิคม

ประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานประชาสัมพันธ์

กรรมการเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่น ให้มีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการ จะได้มอบหมาย^(๑)

ข้อ ๓๙ นายกเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการเป็นคราวตามที เห็นสมควร กรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน จะเข้าชื่อกันขอให้ เรียกประชุมคณะกรรมการก็ได้

เมื่อนัดประชุมคราวใด ให้แจ้งให้สภานายกพิเศษทราบ

ข้อ ๔๐ นายกเป็นประธานโดยตำแหน่งในที่ประชุมคณะกรรมการ ถ้าในการประชุมคราวใดนายกและอุปนายกไม่อยู่ประชุม ก็ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการผู้หนึ่งขึ้นเป็นประธานชั่วคราว

ข้อ ๔๑ เว้นแต่ในกรณีที่ข้อบังคับนี้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการอยู่ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวน กรรมการทั้งคณะ จึงจะเป็นองค์ประชุม มติของที่ประชุมคณะกรรมการ ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธาน ออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

(๑) ข้อ ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๓

เพื่อประโยชน์ของการแต่งตั้งกรรมการแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้องค์ประชุมคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนกรรมการที่ยังคงอยู่ในตำแหน่ง

ข้อ ๔๒ ในการพิจารณาเรื่องต่อไปนี้อย่างนี้ ต้องมีกรรมการอยู่ประชุมไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมติที่ให้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการที่อยู่ประชุมขณะลงมติ

(๑) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้
 (๒) การลบชื่อสมาชิกออกจากทะเบียน
 (๓) การรับสามัญสมาชิกหรือสมาชิกวิสามัญ ในกรณีมีค่าคัดค้านตามข้อ ๑๑ หรือในกรณีผู้สมัครเป็นผู้เคยถูกลบชื่อจากทะเบียนสมาชิกตามข้อ ๒๗

(๔) การเทียบมาตรฐานการศึกษาตามข้อ ๕ หรือ
 (๕) ในกรณีที่มีกรรมการเสนอให้องค์ประชุมเป็นไปตามข้อบังคับข้อนี้

ข้อ ๔๓ ในการพิจารณาเชิญบุคคลใดเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต้องมีกรรมการอยู่ประชุมไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนกรรมการทั้งหมด มติให้เชิญผู้นั้นเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต้องเป็นมติเอกฉันท์ และการลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยการลงคะแนนลับ

หมวด ๖

บทเฉพาะ

ข้อ ๔๔ การแจ้งข้อความใดๆ ไปยังสมาชิก เมื่อได้ส่งคำแจ้งไปถึงที่อยู่หรือที่ทำการของสมาชิกตามที่สมาชิกได้แจ้งไว้หรือที่ปรากฏ

ต่อเนติบัณฑิตยสภาแล้วก็ดี หรือในกรณีที่ไมอาจกระทำดังนั้นได้ เมื่อได้ปิดประกาศค่าแรงแ้งนั้นไว้ ณ สำนักงานเนติบัณฑิตยสภาครบ ๓๐ วันแล้วก็ดี ให้ถือว่าสมาชิกได้รับค่าแ้งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ส่งถึงหรือวันครบกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศ แล้วแต่กรณี

หมวด ๗

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๕ ผู้ที่เป็นสมาชิกอยู่แล้วในวันใช้ข้อบังคับนี้ แม้จะเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติสมัครเป็นสมาชิกได้ตามข้อบังคับนี้ ก็ให้คงเป็นสมาชิกต่อไป

ข้อ ๔๖ ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติถึงสมาชิกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา ให้สมาชิกวิสามัญเป็นสมาชิกพิเศษตามความหมายแห่งกฎหมายนั้น ๆ

ข้อ ๔๗ สมาชิกผู้ใดยังมีได้ได้รับยกเว้นชำระค่าบำรุงตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภาที่ใช้ก่อนข้อบังคับนี้ ถ้าได้ชำระค่าจดทะเบียนและค่าบำรุงประจำปีไว้รวมกันพอแก่จำนวนค่าจดทะเบียนตามข้อ ๑๕ แล้วเป็นอันไม่ต้องชำระค่าบำรุงประจำปีที่ค้าง (ถ้ามี) อีกต่อไป แต่ถ้ายังไม่พอ ก็ให้ชำระเพียงส่วนที่ขาดอยู่ภายใน ๑ ปีนับแต่วันใช้ข้อบังคับนี้

ภาค ๒

สำนักขอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

หมวด ๑

ข้อความทั่วไป

ข้อ ๔๘ ให้ “สำนักขอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา” ซึ่งเนติบัณฑิตยสภาได้ก่อตั้งขึ้นและดำรงอยู่ในวันใช้ข้อบังคับนี้ เป็น “สำนักขอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา” ตามข้อบังคับนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสิทธิ์ประสาทและส่งเสริมการศึกษานิติศาสตร์ และความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย

หมวด ๒

คณะกรรมการอำนวยการ

ข้อ ๔๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการอำนวยการขอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา” มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการและอำนวยการสำนักขอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ตามข้อบังคับนี้

ข้อ ๕๐ คณะกรรมการอำนวยการขอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาประกอบด้วยนายกเนติบัณฑิตยสภา อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา นายกสภาทนายความ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ๘ คน แต่ไม่เกิน ๑๗ คน ซึ่งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาแต่งตั้งจากสามัญสมาชิก

ให้นายกเนติบัณฑิตยสภา เป็นประธาน และอุปนายกเนติบัณฑิตยสภาเป็นรองประธาน

ให้คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาแต่งตั้งกรรมการอำนวยการ
อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาคนหนึ่งเป็นเลขาธิการสำนักอบรม
ศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

เลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมงานของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง
เนติบัณฑิตยสภา ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และถูกต้องตามระเบียบและมติ
ของคณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
กับให้มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของเนติบัณฑิตยสภาที่
ทำหน้าที่ทางธุรการให้แก่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ได้ด้วย

ให้นายกเนติบัณฑิตยสภาด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ
เนติบัณฑิตยสภา แต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตยสภาคนหนึ่งโดยแต่งตั้งจากผู้ที่เคยทำการสอนในสำนัก
อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาหรือในมหาวิทยาลัยของรัฐ
มาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี

ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
เป็นเจ้าหน้าที่ประจำของเนติบัณฑิตยสภา มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมงาน
ประจำของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และให้มี
หน้าที่ช่วยเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาและ
ทำการแทนเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ในเรื่องที่เลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
มอบหมาย หรือเมื่อเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้^(๑)

(๑) ข้อ ๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๔

ข้อ ๕๑ ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่าวาระของคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาซึ่งเป็นผู้แต่งตั้ง แต่คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาอาจตั้งซ่อมหรือเปลี่ยนกรรมการคนใดก่อนกำหนด เช่นว่านี้ได้ กรรมการที่ตั้งซ่อมหรือเปลี่ยนแทนนี้ให้อยู่ในตำแหน่งได้เท่าวาระของกรรมการที่ตนแทน

ข้อ ๕๒ ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่ง ให้นำข้อ ๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๓ ให้คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เช่น กำหนดหลักสูตร การสอนและการสอบไล่ ภายในหลักการอบรมศึกษาที่กล่าวไว้ในข้อบังคับนี้ เลือกสรรผู้สอน กำหนดเวลาการอบรมศึกษาและทำการสอบไล่^(๑)

เพื่อปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวในวรรคก่อน ให้คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา มีอำนาจระเบียบใช้บังคับได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๒

หลักการอบรมศึกษา และวิทยฐานะของผู้สอบไล่ได้

ข้อ ๕๔ หลักการอบรมศึกษา คืออบรมศึกษาเพื่อความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย

(๑) กฎหมายแพ่ง

(๒) กฎหมายอาญา

(๑) ข้อ ๕๓ วรรคหนึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๕

- (๓) กฎหมายปกครอง^(๑)
- (๔) กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา^(๒)
- (๕) กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ^(๓)
- (๖) กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- (๗) กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- (๘) กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน
- (๙) ระบบศาลและพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
- (๑๐) กฎหมายอื่น

ข้อ ๕๔ ผู้ที่สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษา
กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ตามข้อ ๕๔ เป็นเนติบัณฑิต ต่อเมื่อ
เนติบัณฑิตยสภาได้รับจดทะเบียนเป็นสามัญสมาชิกแล้ว

สำหรับผู้ที่เข้ารับพระราชทานประกาศนียบัตร จะต้องผ่านการ
อบรมตามหลักสูตรภาคจริยธรรมเสียก่อน^(๔)

ข้อ ๕๕ ทวิ นอกจากการอบรมศึกษาวิชากฎหมายตาม
หลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ตามข้อ
๕๔ และข้อ ๕๕ แล้ว คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตยสภา จะพิจารณาจัดให้มีการอบรมศึกษาในหลักสูตร
พิเศษเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย
ด้วยก็ได้^(๕)

(๑) (๒) (๓) ข้อ ๕๔ แก้ไขเพิ่มเติม โดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘)
พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๒

(๔) ข้อ ๕๕ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติม โดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗)
พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒

(๕) ข้อ ๕๕ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติม โดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.
๒๕๓๘ ข้อ ๒

หมวด ๔
คุณสมบัติของนักศึกษา

ข้อ ๕๖ ผู้เป็นนักศึกษาในสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาต้องเป็น

(๑) ผู้สอบไล่ได้ปริญญาตรีทางนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยรามคำแหงขึ้นไป

(๒) ผู้ที่ได้ศึกษาวชิรานิติศาสตร์ในสถาบันการศึกษาอื่นในหรือนอกประเทศไทย และสอบไล่ได้ตามมาตรฐานซึ่งคณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาเทียบให้ไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะดังกล่าวใน (๑)

ข้อ ๕๗ คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามีอำนาจไม่รับผู้ใดเข้าเป็นนักศึกษา หรือให้นักศึกษาออกจากความเป็นนักศึกษาได้ เมื่อคณะกรรมการเห็นว่ามีเหตุที่ผู้นั้นไม่สมควรเป็นนักศึกษา

หมวด ๕

บทเฉพาะ

ข้อ ๕๘ คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา มีอำนาจหน้าที่กำหนดอัตราค่าจดทะเบียนเป็นนักศึกษาค่าศึกษา ค่าสอบ และอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร^(๑)

---

(๑) ข้อ ๕๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๖

ข้อ ๕๙ ให้คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาทำรายงานประจำปีแสดงกิจการทั่วไป เสนอต่อคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาภายในเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป

ข้อ ๖๐ สมาชิกเนติบัณฑิตยสภาเข้าฟังการสอนในสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้อย่างนักศึกษา แต่จะต้องแสดงความจำนงต่อเลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาเพื่อออกหนังสืออนุมัติให้ก่อน

ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๕๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาจึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๕ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๕ ผู้สมัครเป็นสมาชิกวิสามัญต้องเป็นผู้ที่

(๑) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือจากมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศไทย ซึ่งเนติบัณฑิตยสภาเห็นว่า มีมาตรฐานการศึกษาเทียบได้กับของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ

(๒) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีที่มีหลักสูตรการศึกษาไม่ต่ำกว่า ๔ ปี จากสถานอุดมศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความหรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ ตามข้อบังคับสภาทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้”

ข้อ ๓ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ปิ่นทิพย์ สุจริตกุล

นายกเนติบัญญัติสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๐)

พ.ศ. ๒๕๕๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๘”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๕ (๒) แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีที่มีหลักสูตรการศึกษาไม่ต่ำกว่า ๔ ปี จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนให้การรับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญาแล้ว และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ ตามข้อบังคับสภาทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้”

ข้อ ๓ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

ศุภชัย ภู่งาม

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑)

พ.ศ. ๒๕๕๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๓
คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาจึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๓
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๘”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๓ และให้ใช้
ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๘ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่

๑. ผู้ทรงเกียรติคุณและมีความรอบรู้นิติศาสตร์ ซึ่งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภายกย่อง
และเชิญเป็นสมาชิก และ

๒. ผู้ดำรงตำแหน่ง สภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา”

ข้อ ๓ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ศุภชัย ภู่งาม

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒)

พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๕๐ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๕๐ คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ประกอบด้วย นายเนติบัณฑิตยสภา อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา นายกสภาทนายความ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ๘ คน แต่ไม่เกิน ๒๐ คน ซึ่งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาแต่งตั้งจากสามัญสมาชิก”

ข้อ ๓ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

ชีพ จุลมนต์

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๓)

พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๑๑ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๑ เมื่อได้รับคำขอสมัครแล้ว ให้เลขานุการประกาศชื่อ ถิ่นที่อยู่ และอาชีพของผู้สมัคร ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยวิธีปิดประกาศ ณ สำนักงานเนติบัณฑิตยสภาหรือโดยวิธีการอื่นใดทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔๔ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๔๔ การแจ้งข้อความใด ๆ ไปยังสมาชิก เมื่อได้ส่งคำแจ้งไปถึงที่อยู่หรือที่ทำการของสมาชิก ตามที่สมาชิกได้แจ้งไว้หรือที่ปรากฏต่อเนติบัณฑิตยสภาแล้วก็ดี หรือในกรณีที่ไม่อาจกระทำดังนั้นได้ เมื่อได้ปิดประกาศคำแจ้งนั้นไว้ ณ สำนักงานเนติบัณฑิตยสภา หรือวิธีการอื่นใดทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ครบ ๓๐ วัน แล้วก็ดี ให้ถือว่าสมาชิกได้รับคำแจ้งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ส่งถึงหรือวันครบกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศแล้ว แต่กรณี”

ข้อ ๔ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ชีพ จุลมนต์

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๔)

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒
- ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
- ข้อ ๓ ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็น (๑๑) ของข้อ ๕๔ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๓๙
- “(๑๑) วิชาอื่นที่ส่งเสริมการศึกษานิติศาสตร์ และการประกอบอาชีพทางกฎหมาย”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชีพ จุลมนต์

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๕)

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐ ผู้สมัครเป็นสมาชิก ต้องทำคำขอสมัครตามแบบที่กำหนดไว้ยื่นต่อเลขาธิการ คำขอสมัครเช่นว่านี้ ต้องยินยอมให้เนติบัณฑิตยสภาตรวจสอบจากสามัญสมาชิกหรือหน่วยงานอื่นว่า ผู้สมัครเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อยไม่เป็นบุคคลที่ควรรังเกียจแก่สังคม และประกอบด้วยคุณลักษณะที่จะดำรงเกียรติในการเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ไสลเกษ วัฒนพันธุ์

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๖)

พ.ศ. ๒๕๖๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสอง ของข้อ ๒๘ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ให้นายกด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาเพื่อดำเนินการรับสมัครบุคคลตามวรรคหนึ่ง เข้ารับเลือกตั้งและจัดการเลือกตั้ง ประกอบด้วย สามัญสมาชิกซึ่งไม่ลงสมัครเข้ารับเลือกตั้งในสมัยนั้น ประเภทละไม่น้อยกว่า ๑ คน เป็นกรรมการและกรรมการเนติบัณฑิตยสภา ซึ่งไม่ลงสมัครเข้ารับเลือกตั้งอีก ๑ คน เป็นประธานกรรมการ ดำเนินการเพื่อเสนอคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาพิจารณา ดังนี้

(๑) รับสมัครสามัญสมาชิกผู้มีสิทธิสมัครเข้ารับเลือกตั้งทั้ง ๔ ประเภท ตามวรรคหนึ่ง

(๒) ตรวจสอบประวัติ คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของบุคคลตาม (๑)

(๓) จัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลตาม (๑) แยกเป็น ๔ ประเภท โดยผู้สมัครได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับจากการยื่นใบสมัครก่อนหลัง ในกรณีที่มีผู้มาสมัครพร้อมกันหลายคน และไม่อาจตกลงลำดับในการยื่นใบสมัครได้ ให้ใช้วิธีการจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

(๔) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่จำเป็นเพื่อการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๙ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๙ การสมัครเข้ารับเลือกตั้งบุคคลตามข้อ ๒๘ ผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งต้องใช้ใบสมัครเข้ารับเลือกตั้งตามแบบที่คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภากำหนด”

ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา กำหนดระยะเวลารับสมัครเข้ารับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน โดยกำหนดวันเริ่มรับสมัครเข้ารับเลือกตั้งก่อนวันส่งบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้เลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๔ เดือน

ผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งและผู้เลือกตั้งให้ถือตามทะเบียนของเนติบัณฑิตยสภา ทะเบียนของสภาทนายความ และทะเบียนของทางราชการ ในวันปิดรับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นเกณฑ์

ในกรณีผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งประสงค์จะเปลี่ยนประเภทบุคคลไปจากประเภทที่เป็นสามัญสมาชิกให้ยื่นขอถอนใบสมัครเดิมแล้วยื่นใบสมัครใหม่ในประเภทที่เป็นสามัญสมาชิกของตนภายในวันปิดรับสมัครเข้ารับเลือกตั้ง”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสาม ของข้อ ๓๓ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การเลือกตั้งให้กระทำโดยวิธีทำเครื่องหมายลงในช่องหมายเลขประจำตัวของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งในประเภทของตนตามข้อ ๒๘ ในบัตรเลือกตั้งกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาส่งให้ แล้วส่งไปถึงคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาภายในวันที่คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภากำหนด ผู้ได้คะแนนสูงกว่าผู้อื่นในแต่ละประเภทเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ ในกรณีที่คะแนนสูงเท่ากัน ให้ผู้มีชื่อในทะเบียนสมาชิกในลำดับก่อนเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในลำดับก่อนหลังเรียงกันไป และเมื่อรวมผู้ที่ได้คะแนนสูงเท่ากันนั้นเข้ากับผู้ได้คะแนนสูงกว่าในประเภทเดียวกัน จะทำให้มีจำนวนเกินจำนวนกรรมการในประเภทนั้น ในระหว่างผู้ได้คะแนนเท่ากันให้ผู้มีชื่อในทะเบียนสมาชิกในลำดับก่อนเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการเพียงเท่าที่ครบจำนวนในประเภทนั้น

ในกรณีที่ผลของการเลือกตั้งไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการครบจำนวนตามประเภทที่ระบุไว้ในข้อ ๒๘ ก็ให้นายก อุปนายก พร้อมด้วยกรรมการเท่าที่ได้รับเลือกตั้งมา เป็นผู้ทำการเลือกตั้งจนครบ”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๔ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๔ บัตรเลือกตั้งกรรมการดังต่อไปนี้เป็นบัตรเสีย จะถือเป็นคะแนนเลือกตั้งมิได้

(๑) บัตรซึ่งมิใช่บัตรเลือกตั้งที่ประธานคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาส่งให้แก่ผู้เลือกตั้ง

(๒) ทำเครื่องหมายลงในช่องหมายเลขประจำตัวของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเกินจำนวนประเภทละ ๕ คน

(๓) ส่งถึงคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาภายหลังวันกำหนด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เมทินี ชโลธร

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๗)

พ.ศ. ๒๕๖๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความใน (๒) ของวรรคสอง ของข้อ ๑๗ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) สมาชิกที่เป็นหญิง แต่งกายแบบสากลนิยม กระโปรง หรือกางเกงขายาว สีขาว กรมท่า ดำ หรือสีอื่นซึ่งเป็นสีเข้มและไม่ฉูดฉาด โดยมีรูปแบบที่เหมาะสม เสื้อสีขาวหรือสีตามกระโปรง หรือกางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้นสีขาว น้ำตาล หรือดำ เข้าชุดกันกับเครื่องแต่งกาย”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

โชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๘)

พ.ศ. ๒๕๖๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๕ (๒) แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนให้การรับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญาแล้ว และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้ หรือ”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็น (๓) ของข้อ ๕ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๓) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาในหรือนอกประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้รับรองมาตรฐานการศึกษาตามข้อ ๕๖ (๒) แล้ว”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

โชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๙)

พ.ศ. ๒๕๖๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็น (๔) ของวรรคสอง ของข้อ ๑๗ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓

“(๔) สมาชิกที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือวิถีเพศไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิด มีสิทธิแต่งกายตามเพศสภาพหรืออัตลักษณ์ทางเพศของตน โดยต้องแต่งกายในลักษณะเป็นระเบียบเรียบร้อยและถูกต้องตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ข้างต้น แล้วแต่กรณี”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

อโนชา ชีวิตโสภณ

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐)

พ.ศ. ๒๕๖๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความใน (๙) ของข้อ ๕๔ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๓๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๙) พระธรรมนุญศาลยุติธรรม และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

อโนชา ชีวิตโสภณ

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑)

พ.ศ. ๒๕๖๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของวรรคสอง ของข้อ ๑๗ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(๑) สมาชิกที่เป็นชาย แต่งกายแบบสากลนิยม เป็นชุดสีขาว กรมท่า ดำ หรือสีอื่นซึ่งเป็นสีเข้ม และไม่ฉูดฉาด เข็มขาว ผ้าผูกคอสีดำแบบเงื่อนกลาสี หรือแต่งเสื้อชุดไทยแบบแขนสั้นหรือแบบแขนยาว สีสุภาพไม่มีลวดลาย แทนเสื้อชุดสากล ก็ได้ รองเท้าหุ้มส้นสีขาว น้ำตาลหรือดำ เข้าชุดกันกับเครื่องแต่งกาย ถุงเท้าสีคล้ายคลึงกับรองเท้า กรณีมีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือวิถีเพศไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิด มีสิทธิแต่งกายตามเพศสภาพหรืออัตลักษณ์ทางเพศของตน กระโปรง หรือกางเกงขายาว โดยต้องแต่งกายในลักษณะเป็นระเบียบเรียบร้อยและถูกต้องตาม (๒)

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

อโนชา ชีวิตโสภณ

นายกเนติบัณฑิตยสภา